

Sygn. akt I NSK 15/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marcin Łochowski

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie z powództwa A. C.

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

z udziałem Miejskiego Rzecznika Konsumentów w L., P. S.A. w W. i P. sp. z o.o. w W.

o wstrzymanie dostaw paliwa gazowego

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 6 października 2020 r.

skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 18 grudnia 2018 r., sygn. akt VII AGa (...)

**uchyła zaskarżony wyrok w całości i oddala apelację powoda
oraz zasądza od A. C. na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji
Energetyki kwotę 1.440 zł (jeden tysiąc czterysta czterdzieści
złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w
postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki decyzją z 8 marca 2013 r. (znak (...)), na podstawie art. 8 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 3a oraz art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz.U. 2012, poz. 1059; dalej: Pe) i art. 104 k.p.a., po rozpatrzeniu wniosku A. C. w sprawie rozstrzygnięcia sporu dotyczącego nieuzasadnionego wstrzymania w dniu 6 września 2012 r. przez P. S.A. (...) Oddział Obrotu Gazem w T. (dalej: P.) dostaw paliwa gazowego do obiektu, położonego w L. przy ul. G., stwierdził, że wstrzymanie dostaw paliwa gazowego przez P. do ww. obiektu nie było nieuzasadnione.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł powód A. C., zaskarżając ją w całości. Powód zarzucił m.in., że Prezes URE rażąco naruszył art. 6 ust. 3a Pe poprzez bezpodstawne uznanie, że zostały spełnione łącznie wszystkie przesłanki wstrzymania przez P. dostarczania paliwa gazowego do jego lokalu.

W odpowiedzi na odwołanie Prezes URE wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z 7 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy w W. - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołanie.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że powód A. C. w dniu 2 marca 2011 r. zawarł z przedsiębiorstwem obrotu P. umowę kompleksową dostarczania paliwa gazowego do mieszkania przy ul. G. w L., zgodnie z którą P. (sprzedawca) zobowiązał się dostarczać paliwo gazowe do ww. mieszkania, zaś A. C. (odbiorca) zobowiązał się do odpłatnego odbioru tego paliwa za pomocą wskazanych w umowie urządzeń gospodarstwa domowego. Integralną częścią umowy były opracowane przez P. „Ogólne warunki umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego” (dalej „Warunki”), obowiązujące od 1 października 2008 r. Zgodnie z pkt III ust. 1 Warunków, odbiorca zobowiązany był m.in. do terminowego regulowania należności związanych z realizacją Umowy. Zgodnie natomiast z ich pkt IV ust. 2, należności z tytułu dostarczania paliwa gazowego miały być regulowane przez odbiorcę na podstawie faktur wystawianych przez sprzedawcę lub przez inny podmiot działający na jego zlecenie i w jego imieniu, w terminach podanych na fakturach. Sprzedawca zobowiązał się do dostarczania faktur do odbiorcy nie później niż 7 dni przed terminem płatności określonym na fakturach.

Wykonując umowę (...) Oddział Obrotu Gazem w T. Gazownia L. wystawiła następujące faktury VAT: nr (...) z 24 stycznia 2012 r. - z terminem płatności do 7 lutego 2012 r. na kwotę 54,65 zł wraz z odsetkami za nieterminowe wpłaty w kwocie 55,50 zł; nr (...) z 24 stycznia 2012 r. - z terminem płatności do 2 kwietnia 2012 r. na kwotę 61,54 zł; nr (...) z 24 stycznia 2012 r. - z terminem płatności do 4 czerwca 2012 r. na kwotę 56,62 zł. Sprzedawcą, jak wynika z ww. faktur, było P.. Powyższe faktury zostały nadane na adres powoda w dniu 25 stycznia 2012 r. W związku z brakiem zapłaty kwot wynikających z faktur, P. (...) Oddział Obrotu Gazem w T. Gazownia L. w L. wystosował do powoda wezwania do zapłaty: z dnia 28 marca 2012 r. - dotyczące faktury VAT nr (...) oraz noty odsetkowej nr (...); z dnia 22 maja 2012 r. - dotyczące faktur VAT nr (...) oraz (...) i noty odsetkowej nr (...); z dnia 26 lipca 2012 r. - dotyczące faktury VAT nr (...). W wezwaniach tych został powodowi wyznaczony dodatkowych 14-to dniowy termin na realizację zobowiązania. Wezwania zawierały ponadto informacje o prawach i obowiązkach stron umowy kompleksowej wynikających z art. 6 ust. 3a Pe.

Zarówno ww. faktury VAT, jak również wezwania do zapłaty, zostały wysłane powodowi na adres: ul. S., L., który - jak wynika z treści umowy kompleksowej - jest adresem zamieszkania A. C.. Powód prowadził wszelką korespondencję pod wskazanym wyżej adresem. W związku z brakiem reakcji powoda na wezwania do zapłaty kwoty łącznie 117,04 zł, (...) Oddział Obrotu Gazem w T. w dniu 27 lipca 2012 r. wystawił polecenie wstrzymania dostarczania paliwa gazowego do lokalu położonego przy ul. G. w L.. Oddział Zakład Gazowniczy w L. - jako jednostka realizująca - wstrzymał dostarczanie paliwa gazowego w dniu 6 września 2012 r.

W związku ze wstrzymaniem dostaw paliwa gazowego do mieszkania przy ulicy G. w L., powód pismem z 10 września 2012 r. skierował do Prezesa URE skargę na wstrzymanie w dniu 6 września 2012 r. dostaw paliwa gazowego. Dnia 21 września 2012 r. doszło do wznowienia dostaw paliwa gazowego do ww. lokalu na skutek wydania przez Prezesa URE postanowienia z 18 września 2012 r. nakazującego niezwłoczne podjęcie i kontynuowanie dostaw paliwa gazowego do obiektu A. C. położonego przy ul. G. w L., do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia sporu. W dniu 18 września 2012 r. P. skierował do Poczty Polskiej wniosek o udostępnienie informacji, przez kogo i w jakim dniu zostały odebrane przesyłki

wysłane do powoda. W dniu 4 października 2012 r. W odpowiedzi na reklamację Poczta Polska wskazała, że: wezwanie z dnia 28 marca 2012 r. zostało doręczone powodowi w dniu 2 kwietnia 2012 r., wezwanie z dnia 22 maja 2012 r. zostało doręczone powodowi w dniu 8 czerwca 2012 r., zaś wezwanie z dnia 27 lipca 2012 r. zostało odebrane przez matkę powoda pod adresem korespondencyjnym w dniu 16 sierpnia 2012 r.

Zdaniem Sądu Okręgowego odwołanie powoda nie zasługiwało na uwzględnienie. Wskazał, że istota sporu dotyczyła wykładni przepisu art. 6 ust. 3a Pe (w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji) w zakresie pojęcia „powiadomienia odbiorcy” o zamiarze wstrzymania dostaw paliwa gazowego oraz oceny czy działania dostawcy podjęte w związku ze wstrzymaniem dostaw tego paliwa odpowiadały wymogom określonym w tym przepisie. Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę, że zgodnie z treścią art. 6 ust. 3a Pe, w chwili wstrzymania dostarczania paliwa gazowego odbiorca powinien pozostawać w zwłoce z zapłatą za pobrane paliwo gazowe co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, przy czym od chwili doręczenia mu powiadomienia o zamiarze wypowiedzenia umowy, do czasu wstrzymania dostarczania paliwa, musi upłynąć wyznaczony w powiadomieniu dodatkowy dwutygodniowy termin do zapłaty zaległych i bieżących należności. Wyjaśnił, że ustanowienie przez ustawodawcę powyższych wymogów miało na celu zapobieżenie dowolności wstrzymywania dostaw paliw gazowych, co byłoby prawdopodobne wobec istnienia silnej pozycji rynkowej przedsiębiorców energetycznych wobec odbiorców.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że zostały spełnione łącznie obie wymienione w powołanym przepisie przesłanki, a więc uzasadnione było wstrzymanie dostawy paliwa gazowego do lokalu A. C.. Korzystając z domniemania faktycznego (art. 231 k.c.) Sąd Okręgowy ustalił, że powód na wskazany przez siebie adres otrzymał faktury: nr (...) z dnia 24 stycznia 2012 r. na kwotę 54,65 zł wraz z odsetkami za nieterminowe wpłaty w kwocie 55,50 zł - z terminem płatności do dnia 7 lutego 2012 r. zł oraz nr (...) z dnia 24 stycznia 2012 r. na kwotę 61,54 zł - z terminem płatności do dnia 2 kwietnia 2012 r. Uznał za powszechną praktykę wysyłanie do odbiorców tego rodzaju przesyłek listem zwykłym. Przy tym, Sąd pierwszej instancji zauważył, że z szeregu datowanych na 7 września 2012 r. pism

powoda (sporządzonych już po doręczeniu mu w kwietniu i czerwcu wezwań do zapłaty), a także pism pochodzących z wcześniejszego okresu, nie wynikało, aby powód domagał się doręczenia mu wymienionych wyżej faktur. Ponadto powód musiał mieć świadomość, że zgodnie z łączącą go z dostawcą energii umową, również na nim ciążyą określone w niej obowiązki wynikające z faktu dostarczenia mu paliwa gazowego, a więc, że jest on zobowiązany do zapłaty dostawcy za dostarczany gaz.

Kierując się zasadami logiki i doświadczenia życiowego Sąd Okręgowy stwierdził, że gdyby przyczyną wstrzymania się przez powoda z zapłatą za dostarczony gaz byłoby nieotrzymanie mu faktur, to po otrzymaniu wezwania do zapłaty niezwłocznie zażądałby jej doręczenia. Zarówno bowiem wysokość żądanych kwot, jak i tytuł prawny wynikający z zawartej umowy, były powodowi znane. Według Sądu pierwszej instancji, późniejsze domaganie się przez powoda doręczenia mu faktur stanowiło jedynie element „gry na zwłokę”, zmierzającej do opóźnienia działań windykacyjnych zainteresowanego. W tych okolicznościach Sąd Okręgowy przyjął, że powód otrzymał na wskazany przez niego adres sporne faktury, które zostały do niego wysłane w sposób zwyczajowo przyjęty przez dostawcę energii, tj. listem zwykłym. Sąd Okręgowy nie miał tym samym wątpliwości, że odbiorca (powód) dopuścił się zwłoki w zapłacie należności za dostarczone paliwo gazowe i to co najmniej miesiąc od upływu terminu płatności, gdyż istotnie nie nastąpiła zapłata należności z tytułu spornych faktur wysłanych odbiorcy listem zwykłym na podany adres, jak również nie nastąpiła w konsekwencji zapłata tychże należności po doręczeniu powodowi wezwań do zapłaty.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, Prezes URE prawidłowo przyjął w zaskarżonej decyzji, że powód nie uiścił dostawcy paliwa gazowego należności w łącznej kwocie 117,04 zł, wynikającej z wysłanych do niego wezwań do zapłaty z dnia 28 marca 2012 r. oraz z dnia 22 maja 2012 r. Przy tym, wezwanie z dnia 28 marca 2012 r. zostało odebrane przez powoda w dniu 2 kwietnia 2012 r., zaś wezwanie z dnia 22 maja 2012 r. zostało przez niego odebrane w dniu 8 czerwca 2012 r. Skoro powód nie zapłacił kwot wynikających z faktur po ich doręczeniu mu listem zwykłym, ani nawet po otrzymaniu wezwania do zapłaty kwoty 117,04 zł,

oznacza to, że dopuścił się zwłoki w zapłacie należności za dostarczone paliwo gazowe co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności. Pierwsza przesłanka wstrzymania dostaw paliwa gazowego została zatem spełniona.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że w toku postępowania administracyjnego Prezes URE nie dysponował informacją, czy przesyłki zawierające wezwania do zapłaty zostały powodowi doręczone, jednakże przyjął, że skuteczne doręczenie nastąpiło. Według Sądu pierwszej instancji należy uznać, że wstrzymanie dostaw paliwa gazowego nastąpiło ze względu na brak wpływu środków z pierwszych dwóch faktur i po wyczerpaniu procedury wskazanej w wezwaniach do zapłaty, odnoszących się do pierwszych dwóch faktur, na łączną kwotę 117,04 zł. Sąd Okręgowy podkreślił, iż powód nie zaprzeczył, że doręczono mu wezwania do zapłaty. Stwierdził jedynie w odwołaniu, że dostawca paliwa gazowego nie posiadał wiedzy czy przesyłki zostały w sposób prawidłowy doręczone odbiorcy. Wskazał również, że z informacji uzyskanej z Poczty Polskiej w postępowaniu reklamacyjnym wynika, że powód skutecznie (osobiście) odebrał obydwa wezwania do zapłaty w dniach 2 kwietnia 2012 r. i 8 czerwca 2012 r.

Dlatego Sąd pierwszej instancji nie miał wątpliwości, że spełniona została również druga przesłanka wstrzymania dostaw paliwa gazowego. Wstrzymanie dostaw gazu, które miało miejsce w dniu 6 września 2012 r., nastąpiło bowiem z uwzględnieniem dwutygodniowego terminu na uregulowanie zaległości, a także po upływie miesiąca od upływu terminu płatności (liczonego najpóźniej od dnia, w którym powodowi doręczone zostało drugie wezwanie do zapłaty, co miało miejsce w dniu 8 czerwca 2012 r.). Powód otrzymał bowiem wezwania do zapłaty (czemu nie zaprzeczył) i był zobowiązany do uregulowania wskazanych w nich zaległych należności, przy czym został poinformowany o możliwości odłączenia dostaw gazu. Posiadając informację na temat zaległości i nie regulując należności w wyznaczonym przez dostawcę dwutygodniowym terminie, powód pozostawał w zwłoce. Następnie po upływie miesiąca nastąpiło wstrzymanie dostaw paliwa gazowego do jego lokalu.

Na skutek apelacji powoda, Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 18 grudnia 2018 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że uchylił decyzję Prezesa URE.

Według Sądu drugiej instancji, Sąd pierwszej instancji poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny podzielił i uznał za swoje. Przede wszystkim za prawidłowe Sąd odwoławczy uznał ustalenia dotyczące warunków umowy łączącej powoda z zainteresowanym P., a także wystawienia w dniu 24 stycznia 2012 r. na rzecz powoda trzech faktur VAT i nadania ich przesyłką zwykłą na adres powoda w dniu 25 stycznia 2012 r.

Natomiast jako uzasadniony Sąd Apelacyjny ocenił zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 3a Pe (w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji) w zw. z art. 6 k.c. Sąd drugiej instancji wskazał, że w myśl art. 6 ust. 3a Pe przedsiębiorstwa energetyczne mogły wstrzymać dostarczanie m.in. paliw gazowych w przypadku, gdy odbiorca zwlekał z zapłatą za pobrane paliwo co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności. Oznacza to, że wstrzymanie dostaw paliwa gazowego powinno zostać poprzedzone ściśle określoną procedurą, niezachowanie której skutkowało bezprawnością działań przedsiębiorstwa energetycznego i niezasadnością wstrzymania dostaw. Aby wstrzymanie dostaw było zasadne, w chwili wstrzymania dostarczania paliwa gazowego odbiorca musiał pozostawać w zwłoce z płatnością przez okres co najmniej miesiąca, a ponadto od chwili doręczenia mu powiadomienia do czasu wstrzymania dostaw powinien upłynąć dodatkowy dwutygodniowy termin wyznaczony w tym powiadomieniu.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że powoda i P. łączyła umowa kompleksowa dostarczania paliwa gazowego z dnia 2 marca 2011 r. Za pobrane paliwo gazowe P. wystawiało faktury, które powód regulował. W dniu 24 stycznia 2012 r. zostały wystawione: faktura nr (...) na kwotę 54,65 zł - z terminem płatności do 7 lutego 2012 r., faktura nr (...) na kwotę 61,54 zł - z terminem płatności do 2 kwietnia 2012 r. oraz faktura nr (...) na kwotę 56,62 zł - z terminem płatności do 4 czerwca 2012 r. Faktury te zostały wysłane do powoda listem zwykłym. Sąd odwoławczy zauważył jednak, że ani w postępowaniu administracyjnym, ani w toku postępowania sądowego, nie został przedstawiony dowód, że przedmiotowe faktury zostały powodowi doręczone. Również sam powód zaprzeczył, że faktury te otrzymał.

Dlatego Sąd Apelacyjny uznał, że pozwany - wbrew spoczywającemu na nim ciężarowi dowodu (art. 6 k.c.) - nie wykazał, aby powód pozostawał w zwłoce z płatnością należności wynikających z powołanych faktur.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że rozstrzygając spór w trybie art. 8 ust. 1 Pe Prezes URE powinien wykazać, iż wstrzymanie dostaw gazu nie było nieuzasadnione. Oznacza to potrzebę udowodnienia, że wstrzymując dostawy paliwa gazowego przedsiębiorca energetyczny zachował procedurę wynikającą z art. 6 ust. 3a Pe. Co prawda przepisy prawa (w tym: ustawy Prawo energetyczne) nie nakładają na przedsiębiorcę energetycznego obowiązku dostarczania odbiorcom faktur przesyłką poleconą za zwrotnym potwierdzeniem odbioru. Jednakże - wstrzymując dostawy paliwa - przedsiębiorca powinien liczyć się z obowiązkiem wykazania w toku postępowania administracyjnego zachowania określonej powyżej procedury, a więc również tego, że odbiorca pozostawał w zwłoce z zapłatą przez okres co najmniej miesiąca po upływie terminu płatności. Okoliczność ta powinna być wykazana w dowolny sposób, przy czym wiarygodnym dowodem może być tu zwrotne poświadczenie odbioru przesyłki, zwłaszcza wówczas, gdy adresat zaprzecza, że przesyłkę otrzymał.

Ponadto - według Sądu Apelacyjnego - brak możliwości wykazania daty doręczenia faktur nie może obciążać odbiorcy. W szczególności nie można od niego wymagać, aby sam zainteresował się czy dostarczono mu wszystkie faktury, zaś w razie przypuszczenia, że faktur nie otrzymał, aby był zobowiązany do żądania ponownego ich dostarczenia. W konsekwencji, zdaniem Sądu pierwszej instancji, pozwany nie wykazał zaistnienia przesłanki uprawniającej przedsiębiorcę energetycznego do wstrzymania dostaw paliwa gazowego, polegającej na zwlekaniu przez odbiorcę z zapłatą za pobrane paliwo gazowe co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności. Skoro nie wykazano zwłoki dłużnika w wykonaniu zobowiązania, powiadomienie powoda o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenie mu dodatkowego dwutygodniowego terminu do zapłaty należności było przedwcześnie.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego Prezes URE wniósł skargę kasacyjną, zaskarżając go w całości. Opierając skargę kasacyjną na podstawie wskazanej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c., skarżący przedmiotowemu wyrokowi zarzucił naruszenie

prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 3a Pe (obowiązującego w dacie wstrzymania dostarczania paliwa gazowego do obiektu powoda w dniu 6 września 2012 r.) przez błędną jego wykładnię polegającą na nieuwzględnieniu szczególnego charakteru tego przepisu, który jako *lex specialis* wyłącza zastosowanie ogólnych przepisów prawa cywilnego regulujących kwestię zwłoki dłużnika w wykonaniu zobowiązania, a w rezultacie nieuprawnione przyjęcie, że pozwany nie wykazał, iż powód w chwili wstrzymania dostarczania paliwa gazowego pozostawał w zwłoce z płatnością za gaz przez okres co najmniej miesiąca i niezasadne uznanie, że nie została zachowana procedura określona w tym przepisie. Skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w W. - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 7 grudnia 2015 r., ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanego zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 3a Pe (w brzmieniu obowiązującym do dnia 11 września 2013 r., a więc zarówno w dacie wstrzymania dostaw paliwa gazowego, jak i wydania zaskarżonej decyzji), przedsiębiorstwa energetyczne mogły wstrzymać dostarczanie paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła w przypadku, gdy odbiorca zwlekał z zapłatą za pobrane paliwo gazowe, energię elektryczną lub ciepło albo świadczone usługi co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności. Z treści powołanego przepisu wynika, że wstrzymanie dostaw paliwa gazowego było dopuszczalne w razie kumulatywnego zaistnienia następujących warunków: 1) pozostawanie przez odbiorcę w zwłoce (co oznacza świadome opóźnienie) w zapłacie należności za dostarczone paliwo co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności; 2) powiadomienie odbiorcy na piśmie o skutkach nieuregulowania należności, tj. zamiarze wypowiedzenia umowy i

możliwości wstrzymania dostaw paliwa; 3) wyznaczenie odbiorcy dodatkowego, dwutygodniowy terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności. W orzecznictwie trafnie wskazano, że przepis art. 6 ust. 3a Pe był przepisem bezwzględnie obowiązującym i wyłączał możliwość wstrzymania dostaw energii na innych zasadach niż w nim określone (wyrok Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2007 r., III SK 11/07, OSNP 2008, nr 17-18, poz. 274).

W piśmiennictwie trafnie podnosi się, że wstrzymanie dostarczania paliwa gazowego, energii elektrycznej lub ciepła nie odbywa się na zasadach automatyzmu, na skutek ziszczenia się określonych warunków, lecz stanowi uprawnienie przedsiębiorstwa energetycznego, ograniczone w interesie społecznym przez określenie przesłanek minimalnych. Przede wszystkim odbiorca musi zwlekać z zapłatą za pobrane paliwo gazowe, energię elektryczną lub ciepło przynajmniej przez okres jednego miesiąca. Wydaje się, że ustawodawca rozmyślnie wskazał na „zwlekanie” odbiorcy, a więc jego celowe działanie, a przynajmniej pozostawanie w świadomości co do obowiązku zapłaty i niewywiązywaniu się z niego. Takie rozumienie powyższej przesłanki znajduje uzasadnienie w treści drugiej z przesłanek, a więc obowiązku dodatkowego wezwania odbiorcy do zapłaty zaległych i bieżących należności. Skuteczne doręczenie wezwania wyklucza bowiem możliwość jedynie opóźnienia się przez odbiorcę z zapłatą, skoro niewątpliwie prawidłowo zawiadomiony dłużnik, któremu wyznaczono dodatkowy termin na spełnienie świadczenia i który tego świadczenia nie spełnia, pozostaje w zwłoce (zob. M. Czarnecka, T. Ogłódek, *Prawo energetyczne. Komentarz*, Warszawa 2009, s. 134-135).

Ponadto w piśmiennictwie wyrażane jest słuszne zapatrywanie, że wobec przyjętej w art. 6 ust. 3a Pe regulacji, decydujące znaczenie ma moment, wobec którego dokonywana jest ocena okresu trwania zwłoki w spełnieniu świadczenia. Zgodnie z wykładnią językową jest to moment dokonywania wstrzymania dostarczania paliwa gazowego, energii elektrycznej lub ciepła, a więc w chwili wstrzymywania dostaw dłużnik musi pozostawać w zwłoce przez okres co najmniej miesiąca, a ponadto musi upłynąć dodatkowy dwutygodniowy termin wyznaczony w powiadomieniu, o którym mowa w art. 6 ust. 3a Pe. Dlatego należy przyjąć, że warunkiem minimalnym jest pozostawanie przez odbiorcę w co najmniej

miesięcznej zwłoce w chwili wstrzymania dostarczania paliwa gazowego, energii elektrycznej lub ciepła i otrzymanie stosownego powiadomienia. Przyjętą wyżej wykładnię potwierdzają zarówno wykładnia celowościowa (gdyż celem wprowadzenia analizowanego przepisu było uregulowanie zasad wstrzymywania dostarczania paliwa gazowego, energii elektrycznej lub ciepła w przypadku istniejącego zadłużenia), jak również wykładnia systemowa (gdyż całość regulacji prawa energetycznego w zakresie stosunków z odbiorcą, jak i prawa cywilnego w zakresie stosunków z konsumentem, zmierza do ochrony pozycji odbiorcy i konsumenta). Tak więc wstrzymanie dostarczania paliwa gazowego, energii elektrycznej lub ciepła, zgodnie z treścią art. 6 ust. 3a Pe, mogło nastąpić nie wcześniej niż po upływie miesiąca od terminu płatności, w sytuacji, gdy uprzednio doręczono odbiorcy powiadomienie na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy. Jeśli upływ dwutygodniowego terminu wyznaczonego w powiadomieniu skierowanym do odbiorcy następował po upływie miesiąca od terminu płatności, wstrzymanie dostarczania paliwa gazowego nie mogło nastąpić wcześniej niż upływ dodatkowego terminu wyznaczonego w powiadomieniu. Z uwagi na czas niezbędny do dokonania doręczenia istotne było więc ustalenie daty, w której odbiorca zapoznał się lub przy zachowaniu należytej staranności mógł zapoznać się z powiadomieniem (zob. M. Czarnecka, T. Ogłódek, *Prawo energetyczne*, s. 136-137).

W ocenie Sądu Najwyższego, zasadny jest podniesiony w skardze kasacyjnej pozwanego zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 3a Pe (w brzmieniu obowiązującym w dacie wstrzymania dostaw paliwa gazowego), przy czym naruszenie to polegało na niewłaściwym zastosowaniu przez Sąd Apelacyjny tego przepisu w ustalonym stanie faktycznym, a nie na jego błędnej wykładni. Przy tym należy podkreślić, że zgodnie z treścią art. 398¹³ § 2 k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Oznacza to, że w niniejszym postępowaniu Sąd Najwyższy był związany ustaleniem Sądu Apelacyjnego, że pozwany nie udowodnił, aby zostały powodowi doręczone wystawione w dniu 24 stycznia 2012 r.: faktura nr (...) na kwotę 54,65 zł - z terminem płatności do 7 lutego 2012 r., faktura nr (...) na kwotę 61,54 zł - z terminem płatności do 2 kwietnia 2012 r. oraz

faktura nr (...) na kwotę 56,62 zł - z terminem płatności do 4 czerwca 2012 r. Fakt ten Sąd drugiej instancji uczynił podstawą dokonania oceny prawnej, że pozwany nie wykazał zaistnienia wskazanej w art. 6 ust. 3a Pe przesłanki uprawniającej przedsiębiorcę energetycznego do wstrzymania dostaw paliwa gazowego, polegającej na zwlekaniu przez odbiorcę z zapłatą za pobrane paliwo gazowe co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności.

Zdaniem Sądu Najwyższego ocena ta jest wadliwa. Dokonując jej Sąd Apelacyjny nie trafnie powiązał spełnienie przesłanki pozostawania przez odbiorcę w zwłoce z zapłatą za pobrane paliwo gazowe co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, wyłącznie z wymogiem doręczenia powodowi spornych faktur. Słusznie bowiem pozwany podniósł w uzasadnieniu skargi kasacyjnej, że sam fakt nieotrzymania faktury nie zwalnia *per se* odbiorcy z obowiązku zapłaty na rzecz dostawcy należności z tytułu świadczenia wzajemnego w postaci dostarczonego paliwa, zwłaszcza, jeśli w umowie łączącej strony zobowiązał się on do odpłatnego odbioru tego paliwa. Ocena - na gruncie art. 6 ust. 3a Pe - przesłanki pozostawania odbiorcy w zwłoce nie może abstrahować od *ratio legis* obowiązku informacyjnego przewidzianego w tym przepisie (powiadomienie), który polega na uświadomieniu odbiorcy istnienia zaległości, gdyby powstała ona choćby wskutek przeoczenia lub okoliczności życiowych oraz umożliwieniu zabezpieczenia odpowiednich środków na pokrycie powstałej zaległości (wyznaczenie dodatkowego terminu do zapłaty). Od momentu skutecznego doręczenia odbiorcy wezwania do zapłaty (powiadomienia), wystosowanego w trybie art. 6 ust. 3a ustawy, nie można mówić jedynie o opóźnieniu (nieświadomym i niezamierzonym) z zapłatą należności wskazanych w tym piśmie, zwłaszcza w sytuacji, gdy w wezwaniu wyszczególnione zostały zaległości z tytułu opłat za zrealizowaną dostawę paliwa, zaś powód jako odbiorca w istocie nie kwestionował samego obowiązku zapłaty tych zobowiązań, a jedynie wskazywał, że uprzednio nie otrzymał od dostawcy stosownych faktur z tego tytułu.

Mając na uwadze ustalony przez Sąd Apelacyjny stan faktyczny, w ocenie Sądu Najwyższego należy przyjąć, że w niniejszej sprawie zostały spełnione łącznie przesłanki wstrzymania dostaw paliwa gazowego do lokalu powoda. Do powoda zostały bowiem wysłane wezwania do zapłaty: z dnia 28 marca 2012 r.

- dotyczące faktury VAT nr (...) oraz noty odsetkowej nr (...); z dnia 22 maja 2012 r.
- dotyczące faktur VAT nr (...) oraz (...) i noty odsetkowej nr (...); z dnia 26 lipca 2012 r. - dotyczące faktury VAT nr (...). W wezwaniach tych został powodowi wyznaczony dodatkowych 14-to dniowy termin na realizację zobowiązania. Wezwania zawierały ponadto informacje o prawach i obowiązkach stron umowy kompleksowej wynikających z art. 6 ust. 3a Pe. Wezwanie z dnia 28 marca 2012 r. zostało doręczone powodowi w dniu 2 kwietnia 2012 r., wezwanie z dnia 22 maja 2012 r. zostało doręczone powodowi w dniu 8 czerwca 2012 r., zaś wezwanie z dnia 27 lipca 2012 r. zostało odebrane przez matkę powoda pod adresem korespondencyjnym w dniu 16 sierpnia 2012 r. Tymczasem powód nie uiścił kwot wynikających z wezwań do zapłaty (powiadomień) w udzielonym mu dodatkowo 14-to dniowym terminie. Oznacza to pozostawanie przez powoda w zwłoce w zapłacie należności za dostarczone paliwo co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, przy zachowaniu wymogu powiadomienia go na piśmie o skutkach nieuregulowania należności (tj. zamiarze wypowiedzenia umowy i możliwości wstrzymania dostaw paliwa) oraz wyznaczeniu mu dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności.

Z tych przyczyn, na podstawie art. 398¹⁶ zdanie pierwsze k.p.c., Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) i orzekł co do istoty sprawy, oddalając apelację powoda. O kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 oraz art. 98 § 1 i 3 k.p.c.